

Svar på motion om att göra Vetlanda kommun till en Fairtrade City

Förslag till beslut

Motionen avslås.

Eftersom intresset bland berörda näringsidkare i kommunen inte finns så finns inte heller förutsättningar att förankra konceptet Fairtrade City i Vetlanda.

Bakgrund och ärendebeskrivning

Den 10 februari 2012 lämnade Gisela Brumme (S), Ritva Hermanson (MP) och Ingemar Stuesson (KD) in en motion om att göra Vetlanda kommun till en Fairtrade City och med förslaget att Vetlanda kommun ansöker om att bli Fairtrade City.

Ärendets beredning

Motionen remitterades till upphandlingsavdelningen för yttrande i samråd med berörda förvaltningar. Yttrande har kommit in och föreligger i bilaga. Vidare har synpunkter hämtats in från bl a. Nuvab.

Förvaltningens ståndpunkt

Av upphandlingsavdelningens yttrandet framgår bl a. följande:

År 2006 lanserades konceptet "Fairtrade City" i Sverige. Fairtrade är en oberoende produktmärkning som ska bidra till förbättrade arbets- och levnadsvillkor för odlare och anställda i utvecklingsländer. 61 svenska kommuner i dagsläget diplomerade. Diplomerad kan den kommun bli som engagerar sig för rättvis handel och etisk konsumtion. Diplomeringen innebär att kommunen lever upp till fem fastställda kriterier med inriktning mot etisk upphandling, ett aktivt informationsarbete och ett utbud av Fairtrade-märkta produkter i butiker, serveringsställen mm. Arbetet ska ledas av en styrgrupp med representation från *hela* lokalsamhället eftersom kriterierna förvisso berör kommunen som organisation, men också och inte minst näringslivet.

När kommunen lever upp till samtliga fem kriterier kan en ansökan göras.

Kommunstyrelsen fattade i november 2013 ett beslut om sociala och etiska krav i upphandling som ger förutsättningar för att uppfylla kommunens ansvar inom ramen för kriterierna.

Ett första steg mot Fairtrade City är att bilda en lokal styrgrupp med bred bas och god förankring i näringslivet. Andra kommuner har lagt uppdraget inom ramen för det operativa näringslivsarbetet.

Genom Nuvab har vi försökt utröna intresset för Fairtrade bland näringsidkare i kommunen och man kan konstatera att detta egentligen inte finns. Det är emellertid så att såväl Missionskyrkan som Svenska kyrkan i Vetlanda serverar Fairtrade-produkter i sina caféverksamheter och tre butiker, Lidl, Maxi och Willys har deltagit i "Fairtrade-vecka".

Magnus Färjhage
kommunchef

Yttrande - Motion om att göra Vetlanda till en Fairtrade City

Yttrande avser den motion som lämnats av Gisela Brumme (s), Ritva Hermansson (mp) och Ingemar Stureson (kd) med yrkande att Vetlanda kommun ansöker om att bli Fairtrade City.

Bakgrund

År 2006 lanserade Fairtrade Sverige ett nytt koncept i Sverige –Fairtrade City. Diplomeringsen har funnits sedan 2000 i Storbritannien och i dag finns det över 1200 Fairtrade Cities i Europa, Nord- och Sydamerika, Afrika, Asien och Australien. Malmö var den första svenska staden att diplomerades. Därefter har ett antal kommuner tagit krafttag för frågan om etisk konsumtion, och i dag är 61 kommuner diplomerade till Fairtrade City i Sverige. Fairtrade är en oberoende produktmärkning som bidrar till förbättrade arbets-och levnadsvillkor för odlare och anställda i utvecklingsländer.

Diplomering

Fairtrade City är en diplomering till kommuner som engagerar sig för rättvis handel och etisk konsumtion. Diplomeringsen innebär att kommunen lever upp till kriterier som rör etisk upphandling, ett aktivt informationsarbete samt ett utbud av Fairtrade-märkta produkter i butik, på serveringsställen och på arbetsplatser. Arbetet leds av en styrgrupp som ska representera hela lokalsamhället.

Följande fem kriterier ligger till grund för diplomeringen:

Kommunens ansvar

Kommunen skall kunna erbjuda Fairtrade -märkta produkter eller motsvarande* inom kommunens avtal

En styrgrupp för arbetet

En styrgrupp ska från kommunen sättas samman representerad av aktörer från hela närsamhället, t.ex. näringsliv, handeln, frivilligorganisationer och politiker

Utbud i butik

Beroende på kommunens invånarantal, ska dagligvaruhandeln samt stadens caféer och restauranger kunna erbjuda ett visst sortiment av Fairtrade-märkta produkter

Företags och organisationers konsumtion av Fairtrade-märkta produkter

Ett visst antal lokala arbetsplatser ska servera Fairtrade-märkta produkter

Ett lokalt informationsarbete

Styrgruppens främsta uppdrag är att arbeta aktivt med lokalt informationsarbete om rättvis handel, etisk konsumtion och upphandling

*** Produkter som producerats i enlighet med grundläggande principer om rättvis handel, så som förbättrade ekonomiska villkor för odlare och anställda, mänskliga rättigheter i arbetslivet och ökad miljöhänsyn. Fairtrade är en certifiering som tar sin utgångspunkt i principer om rättvis handel och utgör ett bevismedel för att varorna framställts på ett sätt som är förenligt med dessa principer.**

Det är först när kommunen lever upp till samtliga kriterier som en ansökan kan skickas in. Ansökan skrivas under av två av styrgruppens medlemmar och handläggningstiden är ca tre veckor. När Fairtrade Sverige har godkänt ansökan och diplomeringsceremonin ägt rum diplomerar kommunen till en Fairtrade City.

Se vidare fördjupad beskrivning i bilaga "Kriterier för Fairtrade City" (utdrag ur Fair Trade City Guide).

KS-beslut angående sociala och etiska krav i upphandling

Kommunstyrelsen har den 11 november 2013, § 170 beslutat att godkänna Höglandets Affärsstrategiska Råds rekommendation innebärande följande:

- Kommunen kommer att ställa sociala och etiska krav i de upphandlingar där detta är lämpligt
- Kommunen ansluter sig till SKL Kommentus Inköpscentral (SKI) kontrollsystem för sociala och etiska krav

samt gett upphandlingsavdelningen i uppdrag att inarbeta regler om sociala och etiska krav i upphandling i Vetlanda kommuns upphandlingspolicy.

Detta beslut ger förutsättningar för att uppfylla kommunens ansvar inom ramen för de kriterier som ställs för att kunna ansöka om att bli en Fairtrade City.

Fortsatt process

I det fall motionen bifalls bör det första steget vara att skapa en lokal styrgrupp med uppdrag att leda arbetet mot ett uppfyllande av kriterierna för diplomering.

Enligt Fairtrade Sverige är det en bra ingång att använda redan befintliga nätverk för att presentera Fairtrade City och engagera nyckelpersoner att delta i arbetet.

Erfarenheter från andra kommuner visar det är en bred bas för arbetet som ger ett framgångsrikt resultat med engagemang från kommun, ideella krafter samt lokal handel.

Många kommuner har lagt detta uppdrag inom ramen för sitt operativa näringslivsarbete (där ofta ett antal arbetsgrupper och projekt finns etablerade). Exempel finns också där man samordnat detta med kommunens miljöarbete eller övrigt utvecklingsarbete.

Undertecknad anser med detta att uppdraget att lämna yttrande i rubricerad motion är avslutat.

Leif Henriksson
Upphandlingschef

Bilaga:

Kriterier för Fairtrade City (utdrag ur Fair Trade City Guide)

Kriterier för Fairtrade City

Diplomeringen Fairtrade City riktar sig till hela samhället. Ansvaret för att uppnå Fairtrade City-kriterierna är därför delat på kommunen, den ideella sektorn och det lokala näringslivet. Kommunen ska ta ett steg mot ökad etisk upphandling/inköp och styrgruppen ansvarar för att driva informationsarbetet kring etisk konsumtion. I styrgruppen ska det alltså ges utrymme och möjlighet att tillvarata den drivkraft som finns hos lokala aktörer, med ett engagemang för frågan. Kommunen kan frivilligt välja att gå in med ett större engagemang och resurser i informationsarbetet kring etisk konsumtion som en del av eller ett komplement till styrgruppens arbete. Det är naturligtvis en fördel med en budget för den kontinuerliga verksamheten, material och aktiviteter, men diplomeringen kan även drivas helat på ideell basis. Det kostar ingenting att diplomeras till Fairtrade City.

1. Kommunens ansvar

- Kommunen ska kunna erbjuda Fairtrade-märkta produkter⁴ inom kommunens avtal för så många produkter som möjligt. Exempelvis frukter, te, kaffe, socker och profilkläder.
- Kommunfullmäktige alternativt kommunstyrelsen beslutar att se över hur kommunen kan ta ytterligare steg för att agera som en etisk konsument i alla sina inköp.
- Stadshuset eller motsvarande funktion ska konsumera Fairtrade-märkta produkter⁴.
- Kommunen ska anta en målsättning för den offentliga etiska konsumtionen.

I offentlig upphandling får man aldrig efterfråga en specifik märkning, därav formuleringen "Fairtrade eller motsvarande". Däremot får man i upphandlingsunderlaget efterfråga kriterierna bakom Fairtrade.

2. Styrgrupp för Fairtrade City

- En lokal styrgrupp tillsätts för att säkerställa fortsatt stöd för att uppnå Fairtrade City-status och för att kontrollera att kriterierna efterlevs. Rapportering årligen till Fairtrade Sverige är obligatorisk.
- Styrgruppen bör spegla en samhällslik mångfald med representanter från t.ex. ideell sektor, företag, politiker och kommunala tjänstemän.
- En kontaktperson utnämns som svarar för kontakt med Fairtrade Sverige.

3. Utbud av Fairtrade-märkta produkter i butiker och på hotell, caféer och restauranger

Ett utbud (se nästa sida) av Fairtrade-produkter ska finnas tillgängligt för konsumenter i livsmedelsaffärer, på caféer, restauranger och hotell. Dessa produkter bör skyltas med informationsmaterial så det är lätt att hitta dem.

⁴ Fairtrade eller motsvarande produkter som enligt kontroll har producerats i enlighet med ILO:s åtta grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet. Fairtrade är ett certifieringsmärke som utgör ett bevismedel för att varorna framställs på ett sätt som är förenligt med dessa ILO-konventioner.

4. Företag och organisationers konsumtion av Fairtrade

Ett visst antal (enligt nedan) lokala arbetsplatser, organisationer, fackförbund och kyrkor ska servera Fairtrade-märkta produkter t.ex. kaffe eller te och visa detta genom informationsmaterial och/eller på arbetsplatsens hemsida. Alla personer i styrgrupperna måste jobba för att deras arbetsplats eller skola ska servera Fairtrade-märkta produkter.

5. Ett lokalt informationsarbete

- Styrgruppen arbetar aktivt för att sprida information och opinionsbilda kring etisk konsumtion.
- Informationsinsatser av någon form ska anordnas som ökar den lokala kunskapen kring etisk konsumtion.
- Styrgruppen ska formulera en målsättning för minst fyra informationsaktiviteter som ska genomföras fram till nästa års rapportering.

Kriterier i förhållande till befolkningsmängd

Kriterier	Kommun med befolkning över						
	0	10 000	20 000	50 000	80 000	100 000	500 000
Minst antal Fairtrade-märkta produkter...	15	30	40	55	60	80	110
...fördelade i minst antal butiker	2	4	5	6	7	8	12
Minst antal hotell, caféer och restauranger med ett utbud av Fairtrade-märkta produkter	2	3	4	5	10	15	20
Minst antal arbetsplatser som erbjuder Fairtrade-märkta produkter	5	10	20	30	40	50 *	75 **

* varav 10 ska servera minst två Fairtrade-märkta produkter

** varav 25 ska servera minst två Fairtrade-märkta produkter

Krav om kontinuerlig förbättring

För att Fairtrade City-diplomeringen ska kvarstå krävs att styrgruppen redovisar att samtliga kriterier har utvecklats i jämförelse med tidigare år. Varje år ska en nyansökan och utvärdering lämnas in. Detta ska göras senast sista februari.

För att behålla sin Fairtrade City-status krävs att man redovisar en årlig ökning av den offentliga konsumtionen av Fairtrade märkta-produkter. Det krävs även en utveckling av informationsarbetet för att öka medvetenheten och kunskaperna kring etisk konsumtion. Varje år ska styrgruppen formulera en målsättning för minst fyra aktiviteter som ska genomföras fram tills nästa utvärdering, samt redovisa arbetet med eventuella pressklipp från årets arbete. Vidare krävs att man redovisar att antalet arbetsplatser, butiker, hotell, caféer och restauranger har ökat sitt utbud av Fairtrade-märkta produkter.

Motion

2012-02-10

Gör Vetlanda kommun till en Fairtrade City

D.nr. 2012/KA0038

Lagen om offentlig upphandling ger idag ett utrymme att knyta sociala villkor till upphandlingen. Genom att inkludera sociala och etiska villkor i upphandlingen av produkter främjas produktion som utförs enligt riktlinjerna i FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, konventionen om barnens rättigheter samt ILO:s grundläggande konventioner.

Fairtrade City är en diplomering som funnits sedan år 2000 i Storbritannien. Drygt 400 städer runt om i världen är idag Fairtrade City-diplomerade. Fyrtioen av dessa finns i Sverige. I Småland är följande kommuner diplomerade: Tranås, Nässjö, Gnosjö, Våxjö, Jönköping, Kalmar och Emmaboda.

Kommuner som köper Fairtrade-märkta produkter bidrar till att odlare och anställda i utvecklingsländer får förbättrade ekonomiska villkor genom kriterier för högre löner och ett minimipris som överstiger produktionskostnaden. Detta, tillsammans med långsiktiga handelsavtal, ger trygghet för alla dem som inte har så stora marginaler att leva på. Utöver den högre betalningen får odlarna också en extra premie. Den används till att utveckla lokalsamhället socialt och ekonomiskt, t ex i en ny skola, nya bostäder och hälsovård eller till investeringar i jordbruket.

Mot bakgrund av detta yrkar vi att

- Vetlanda kommun ansöker om att bli Fairtrade City.

Vetlanda 2012-02-08

.....
Gunnelle Brunnar (S)

.....
Ritva Florman (MP)

.....
Ingemar Stenroos (KD)

För ytterligare information se www.fairtrade.se